

SLOVENIJA TA TEDEN

Dolgi repi bančnih sanacij

DARJA KOČBEK

Slovenski davkoplačevalci so morali v približno četrto stoletja, kolikor imajo lastno državo, dvakrat sanirati svoje (državne) banke. Oblasti, ki so pripravile načrt za sanacijo in ga izvedle, so pri tem obkrožile del varčevalcev oziroma vlagateljev. S prvo sanacijo leta 1991 so brez svojih vlog ostali devizni varčevalci v podružnicah Ljubljanske banke v nekdanji Jugoslaviji. Decembra leta 2013 in lani so brez obveznic in delnic bank ostali mali domači vlagatelji.

Sodišče za človekove pravice v Strasbourgu, na katerega so se po pravico obrnili izbrisani tuji varčevalci, je julija lani slovenski državi že naložilo, da jim mora poplačati neizplačane vloge. Slovenske davkoplačevalce bo to skupaj z obrestmi po sedanjih izračunih stalo okrog pol milijarde evrov. Izbrisani slovenski varčevalci, ki so jim delnice in obveznice kot dobro naložbo ponujali na okencih bank, do Strasbourga še niso prišli. Čakajo na odločitev ustavnega sodišča.

Ustavni sodniki so novembra lani odločili, da se bodo v postopku ustavne presoje zakona o bančništvu in novele tega zakona (s katero je bil omogočen izbris **malih delničarjev** in imetnikov podrejenih obveznic bank) z več vprašanji obrnili na Sodišče EU v Luksemburgu. Do odločitve tega sodišča so postopek za oceno ustavnosti prekinili. Po podatkih Društva **malih delničarjev** Slovenije (MDS) so na podlagi odločb Banke Slovenije v Novi ljubljanski banki (NLB), Novi kreditni banki Maribor (NKBM), Abanki, Probanki, Factor banki in v Banki Celje v letu 2013 in 2014 izbrisali 101.308 delničarjev, ki so imeli v lasti za nekaj manj kot 600 milijonov evrov delnic in podrejenih obveznic.

Ne glede na to, kako bodo odločili ustavni sodniki, je razlase iz leta 2013 in 2014 v tem tednu postala zelo vprašljiva. Časopis Finance je objavil prepis pogovora svojega kolumnista Tadeja Kotnika, ki je eden od razlaščenih, z uslužbenecem iz Banke Slovenije (BS). Ta neimenovani uslužbenec, očitno na visokem položaju v BS, mu je razkril, da naj bi bili podatki, na podlagi katerih je BS zahtevala dokapitalizacijo podržavljenih bank, prirejeni. V nasprotju z računovodskimi standardi naj bi BS prikazala večjo bančno luknjo, kot je bila v resnici. Priredila naj bi tudi odločbo, s katero je zahtevala izbris.

Razlog za spremembo datuma na odločbi naj bi bila informacija, da je ustavno sodišče 18. decembra 2013 odločalo o začasnem zadržanju novele zakona o bančništvu. Ker so to na Banki Slovenije izvedli isti dan dopoldne, naj bi na hitro svojo odločbo o izbrisu datirali na 17. december, torej dan prej, da bi izbris bil zagotovo izveden pred odločitvijo ustavnega sodišča.

Na Banki Slovenije so se na poročanje Financ in drugih medijev o prirejanju podatkov v torek najprej odzvali v svojem slogu – s skopo izjavo. V njej so po poročanju STA navedli, da je ukrepe sprejel svet BS, ki je po zakonu edini pristojen sprejemati tovrstne odločitve. »Ukrepe presoja sodišče, Banka Slovenije pa bo, ko bo znana odločitev sodišča, to spoštovala,« so sporočili in napovedali, da se »zato v zvezi s to temo umikajo iz medijskih diskusij«.

Pritisk javnosti in tudi politike je potem postal prevelik, da bi ostali pri njej, zato je v sredo popoldne pred novinarje stopil guverner BS Boštjan Jazbec. Vse obtožbe o prirejanju je odločno zavrnil. »Če

drži teza, da je Banka Slovenije prirejela dokumente, je pričakovati, da bo nekdo pokazal originalen in ponarejen dokument,« je dejal. Jazbec ne vidi motiva, zakaj bi BS kar koli prirejela in manipulirala. Legitimno in razumljivo pa se mu zdi, da želi vsak imetnik podrejenih obveznic dobiti sredstva nazaj. Jazbec se sklicuje tudi na evropsko komisijo, ki je potrdila načrte za prestrukturiranje slovenskih bank, ki so bili podlaga za njihovo dokapitalizacijo in podržavljenje, pa tudi za razlase lastnikov delnic in podrejenih obveznic.

V evropski komisiji priznavajo, da so nova pravila o državnih pomočeh, na podlagi katerih so presojali slovenske načrte, res strožja od prejšnjih, njihovo bistvo pa ni izbris, ampak, da davkoplačevalci čim manj prispevajo k reševanju bank. Spominjajo pa tudi, da izbris delničarjev ni edina možnost, njihovo premoženje bi lahko tudi spremenili v lastniški kapital bank. Zakaj se Banka Slovenije ni odločila za to možnost, guverner ne pove.

Tiho sta Uroš Čufer, finančni minister v prejšnji levosredinski vladi Alenke Bratušek, in nekdanji državni sekretar na ministrstvu za finance Mitja Mavko, ki se je z uradniki iz evropske komisije dogovarjal o načrtu za reševanje slovenskih bank. Mavko ni več v službi v državni upravi, njegov nekdanji šef Uroš Čufer je pred odhodom z ministrstva podpisal sklep, na podlagi katerega je odšel v London za svetovalca direktorja pisarne Evropske banke za obnovo in razvoj (EBRD).

Kaj lahko se zgodi, da bodo slovenski davkoplačevalci za odškodnine izbrisanim iz let 2013 in 2014 plačali še en zajeten znesek, odgovorni za izbris pa bodo, ne da bi za karkoli odgovarjali, takrat že v dobro plačanih službah v tujini.